

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	3	3	1
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	4
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 4th Semester
(2053)**

MUSIC INSTRUMENTAL (In all Mediums)

Paper : A Theory

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 45

Note :— Attempt any **five** questions, selecting at least **one** each from Unit I to IV. Unit-V is compulsory.

UNIT-I

1. Discuss the historical development of North Indian music during 15th to 17th century. 9
2. Explain fully the various categories of musical instruments. 9

UNIT-II

3. Describe the shuddh, chhayalag and sankiran ragas. 9
4. Write short notes on any two :
Zamzama, Ghaseet, Krintan 9

UNIT-III

5. What are the contributions of Ustad Abdul Halim Zafar Khan in Sitar ? 9
6. Write the brief life sketch of Smt. Annapurna Devi Ji and her role in the Indian classical music. 9

UNIT-IV

7. Write in notation maseetkhani gat of any raga of your course with two toras. 9
8. Write the description and notation in ekgun and dugun of Dhamar taal. 9

UNIT-V

9. Attempt any **nine** questions :

- (i) Which is the that of Hamir Raga ?
- (ii) What is the gharana of Annapurna Devi ?
- (iii) Write definition of formal Parveshak Raga.
- (iv) Write down the pakad of Madhuwanti.
- (v) What are the swaras of Chhayavat Raga ?
- (vi) Which is the modern Shuddh raga ?
- (vii) Write Aroh Avroh of Hamir Raga.
- (viii) When did Ustad Vilayat Khan die ?
- (ix) Name two disciples of Abdul Halim Zafar Khan.
- (x) What is the time of Madhuwanti raga ?
- (xi) To which gharana did Vilayat Khan belong ?
- (xii) Name the tala having 14 beats.
- (xiii) What is the name of Vilayat Khan's son ? 9×1=9

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पांच प्रश्न करें। यूनिट I से IV तक प्रत्येक में से एक प्रश्न का चयन करें। यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. 15वीं से 17वीं शताब्दी के दौरान उत्तर भारतीय संगीत के ऐतिहासिक विकास की चर्चा कीजिए। 9
2. वाद्य यंत्रों की विभिन्न श्रेणियों की पूर्ण व्याख्या कीजिए। 9

यूनिट-II

3. शुद्ध छायालग और संकिरण रागों का वर्णन कीजिए। 9
4. किन्हीं दो पर संक्षिप्त टिप्पणियाँ लिखिए :
जमजमा, घासीट, कृतन। 9

यूनिट-III

5. सितार में उस्ताद अब्दुल हलीम जफर खान का योगदान क्या है ? 9
6. श्रीमती अन्नपूर्णा देवी जी की जीवनी और भारतीय शास्त्रीय संगीत में उनकी भूमिका का संक्षिप्त विवरण दें। 9

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਦੋ ਤੋੜਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਅਪਨੇ ਪਾਠ੍ਯਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕਿਸੀ ਭੀ ਰਾਗ ਦੀ ਮਸੀਤਖਾਨੀ
ਗਤ ਮੇਂ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਲਿਖੇਂ। 9
8. ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦੇ ਏਕਗੁਣ ਵ ਦੁਗੁਣ ਕਾ ਵਰਨਿ ਵ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਲਿਖਿਏ। 9

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੀਯੋ :
(i) ਹਮੀਰ ਰਾਗ ਕਾ ਥਾਟ ਕੌਨ-ਸਾ ਹੈ ?
(ii) ਅਨ੍ਨਪੂਰਨਾ ਦੇਵੀ ਕਾ ਘਰਾਨਾ ਕਯਾ ਹੈ ?
(iii) ਔਪਚਾਰਿਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ।
(iv) ਮਧੁਵੰਤੀ ਦੀ ਪਕੜ ਲਿਖਿਏ।
(v) ਛਾਯਾਵਤ ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਰ ਕੌਨ ਸੇ ਹੈਂ ?
(vi) ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ੁਢ ਰਾਗ ਕੌਨ-ਸਾ ਹੈ ?
(vii) ਹਮੀਰ ਰਾਗ ਕਾ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਲਿਖਿਏ।
(viii) ਉਸਤਾਦ ਵਿਲਾਯਤ ਖਾਨ ਦੀ ਮੁਤ੍ਯੁ ਕਬ ਹੁਏਂ ਥੀ ?
(ix) ਅਬ੍ਦੁਲ ਹਲੀਮ ਜਫਰ ਖਾਨ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਿਸ਼੍ਯਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
(x) ਮਧੁਵੰਤੀ ਰਾਗ ਕਾ ਸਮਧ ਕਯਾ ਹੈ ?
(xi) ਵਿਲਾਯਤ ਖਾਨ ਕਿਸ ਘਰਾਨੇ ਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਥੇ ?
(xii) 14 ਬੀਟ ਵਾਲੇ ਤਾਲ ਕਾ ਨਾਮ ਬਤਾਓ।
(xiii) ਵਿਲਾਯਤ ਖਾਨ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਕਯਾ ਨਾਮ ਹੈ ? 9×1=9

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਤੱਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ
ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. 15ਵੀਂ ਤੋਂ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ
ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 9
2. ਸੰਗੀਤ ਜੰਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਓ। 9

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸੁਧ, ਛਯਲਾਗ ਅਤੇ ਸੰਕਿਰਨ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 9
4. ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
ਜਮਜ਼ਮਾ, ਘਸੀਟ, ਕ੍ਰਿਤਣ 9

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸਿਤਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਤਾਦ ਅਬਦੁਲ ਹਲੀਮ ਜ਼ਫਰ ਖਾਨ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ? 9
6. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਣ ਦਿਓ। 9

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਦੋ ਤੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦੀ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਲਿਖੋ। 9
8. ਧਮਰ ਤਾਲ ਦੇ ਇਕਗੁਨ ਅਤੇ ਦੁਗੁਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਅਤੇ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਲਿਖੋ। 9

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
- (i) ਹਮੀਰ ਰਾਗ ਦਾ ਥਾਟ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
 - (ii) ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਘਰਾਣਾ ਕੀ ਹੈ ?
 - (iii) ਰਸਮੀ ਪਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
 - (iv) ਮਧੁਵੰਤੀ ਦੀ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
 - (v) ਛਾਇਆਵਤ ਰਾਗ ਦੇ ਸਵਰ ਕੀ ਹਨ ?
 - (vi) ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਗ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
 - (vii) ਹਮੀਰ ਰਾਗ ਦਾ ਅਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਲਿਖੋ।
 - (viii) ਉਸਤਾਦ ਵਿਲਾਇਤ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?
 - (ix) ਅਬਦੁਲ ਹਲੀਮ ਜ਼ਫਰ ਖਾਨ ਦੇ ਦੋ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
 - (x) ਮਧੁਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੀ ਹੈ ?
 - (xi) ਵਿਆਇਤ ਖਾਨ ਕਿਸ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ?
 - (xii) 14 ਬੀਟਸ ਵਾਲੇ ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
 - (xiii) ਵਿਲਾਇਤ ਖਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ ? 9×1=9